

8 ๓๓.ค. 2536

ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์กับการปรับตัวของผู้ป่วยที่ถูกตัดขา

THE RELATIONSHIP BETWEEN
BODY IMAGE AND ADAPTATION IN AMPUTEES

คณิศร อนุจรณ์

อภินันท์นากการ

จาก

“ นิตยสารทอสมุต ส.ม.อ. ”

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะมหาบัณฑิตกรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2535

ISBN 974-587-503-1

สงวนลิขสิทธิ์

Copyright by Mahidol University

26926

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์กับการปรับความผู้ป่วยที่ถูกตัดขา
 ผู้วิจัย เรืออากาศเอก หิวง คณิงนิจ อนุโรจน์
 บริษัทยา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทอง ,ค.บ.,M.S.,Ed.D.
 ศาสตราจารย์ ดร. แก้วจันทร์ ,ค.บ. (พยาบาล) ,วท.ม. (พยาบาล)
 ศาสตราจารย์ ดร. สักขวิวัฒน์ ,วท.บ.,ค.ม.

วันที่สำเร็จการศึกษา 29 ธันวาคม พ.ศ. 2535

บทคัดย่อ

สาเหตุของการถูกตัดขานั้นมีด้วยกันหลายสาเหตุ เช่น การติดเชื้อ เนื้ออกและ การได้รับอุบัติเหตุต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม สาเหตุการถูกตัดขาส່ว่นใหญ่เกิดเนื่องมาจาก ความผิดปกติของหลอดเลือดส่วนปลาย เมื่อผู้ป่วยถูกตัดขา สิ่งสำคัญนอกเหนือจากการสูญเสียอวัยวะของร่างกายไป คือ ความรู้สึกสูญเสียความเป็นบุคคลที่มีร่างกายสมบูรณ์ โดยนั้ไม่สามารถหาวิธีกลับคืนมาได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านร่างกายและจิตสังคมตามมา การช่วยเหลือฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยที่ถูกตัดขาจึง เป็นเรื่องที่จะต้องทำ เพื่อที่ผู้ป่วยจะสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น ฉะนั้นในการดูแลผู้ป่วยที่ถูกตัดขา พยาบาลจำเป็นต้องทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ป่วย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้ป่วยสามารถปรับตัวได้อย่างถูกต้อง การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบทฤษฎีการปรับตัวของรอย เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์และปัจจัยบางประการ ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่สูญเสียขา ระดับที่ถูกตัดขา กับการปรับความผู้ป่วยที่ถูกตัดขา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยนอกที่ได้รับการตัดขา (amputees) และมาติดตามผลการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกทางออร์โธปิดิกส์ หรือที่หน่วยกายอุปกรณ์เทียมของโรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลเลิดสิน และโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช จำนวน 150 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูล

ส่วนตัว แบบสอบถามภาพลักษณ์และแบบสอบถามการปรับตัวของผู้ป่วยที่ถูกตัดขา วิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS[®] โดยการทำร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและเลือกตัวทำนายที่ดีที่สุด โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1. ภาพลักษณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r=.8005$)
2. สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r=.2686$)
3. ระยะเวลาที่สูญเสียขามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r=.4184$)
4. อายุ ระดับที่ถูกตัดขา มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>.05$)
5. ภาพลักษณ์ ระยะเวลาที่สูญเสียขาเป็นกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด สามารถรวมทำนายการปรับตัวได้ร้อยละ 66.97 ($p<.001$)

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือ พยาบาลควรตระหนักถึงบทบาทของตนในการส่งเสริมครอบครัวของผู้ป่วย รวมทั้งบุคลากรทางการพยาบาล ในการช่วยเหลือดูแลและส่งเสริมภาพลักษณ์ของผู้ป่วยอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ พยาบาลควรทำงานประสานกับนักกายภาพบำบัดและนักอาชีพบำบัด ในการให้ความรู้และคำแนะนำที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว การฟื้นฟูสภาพร่างกายรวมทั้งการใช้กายอุปกรณ์เพิ่มเติมที่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข การศึกษาคั้งต่อไป ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ป่วยที่ถูกตัดขา เช่น การสนับสนุนทางสังคม การรับรู้ต่อความพิการของผู้ป่วยที่ถูกตัดขา นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาคำนวณสุขภาพจิต เพศสัมพันธ์และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเหล่านี้

Thesis Title The Relationship Between Body Image and
Adaptation in Amputees

Name Khaneungnich Anuroj

Degree Master of Science (Nursing)

Thesis Supervisory Committee

 Tassana Boontong , B.Ed.,M.S.,Ed.D.

 Mayuree Kaewchantr , B.Ed. ,M.Sc. (Nursing)

 Wanee Satayawiwat ,B.Sc.,M.Ed.

Date of Graduation 29 December B.E.2535 (1992)

ABSTRACT

Amputation of lower limb may be the result of a number of disorders , including infections , neoplasms , and traumatic injuries. Most of them , however ,are the result of peripheral arterial diseases. When a person undergoed on amputation , they of course , feel lost forever the sense of wholeness or the sense of being an intact person. The impact of amputation affects the amputee's physical and psychological well-being , somatic identity , sexuality , occupational identity , and social role. Helping the amputees in psychological and physiological rehabilitation are essential in order to increase their abilities to adapt themselves. Caring of these patients ,nurses should be aware of factors which may influence

the amputees' adaptation in order to promote and enhance their adaptabilities. In this study, the researcher used the Roy Adaptation Model theory as a theoretical framework to study the relationship between body image, demographic variables (i.e. age, marital status, length of being the amputee, level of amputation) and adaptation in amputees. The sample was composed of 150 outpatient amputees who came to follow up at the orthopaedic outpatient department or the prosthetic clinic at Siriraj, Pramongkutklao, Lerd Sin and Bhumibol Adulyadej Hospital. The instruments were 3 questionnaires, i.e. demographic data, body image and adaptation questionnaires. Data were analyzed by using SPSS^x program for percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and the stepwise multiple regression.

The results were as follows.

1. There was a significantly positive correlation between body image and adaptation at the .001 level ($r=.8005$)
2. There was a significantly positive correlation between marital status and adaptation at the .001 level ($r=.2686$)
3. There was a significantly positive correlation between length of being the amputee and adaptation at the .001 level ($r=.4184$)
4. There were no significant correlation between age, level of amputation and adaptation ($p>.05$)
5. The result of stepwise multiple regression analysis showed that 66.97 percents of the variances of adaptation

was accounted for by two significant predictors , there are ,
body image and length of being the amputee.

From the result of this study , nurses should encourage the amputee's family and health team to provide support and also promote their body image. Nurses , furthermore , should co-operate with the physical therapist and occupational therapist in teaching and supervising the amputees to adapt their activities so that they are able to have good life. Further studies should be conducted on other factors influence adaptation , e.g. social support , perception about handicap of amputee. Furthermore the studies about sexuality , psychological problem and quality of life in these patients are also suggested.